

”Svajpar du höger på en profil [på Tinder] är du intresserad, svajpar du vänster är du inte det”

En korpusstudie om etableringen av nyordet *svajpa*
i svensk tryckt press och på webben

Av: Lovisa Nyman von Sydow
Handledare: Hanna-Sofia Rehnberg

Abstract

Each year the Swedish Language Council compiles a list consisting of new words and compounds that have been used frequently during the past year. The new Swedish word *svajpa* appeared on the latest list published in december 2015. *Svajpa* is imported from the English word *swipe* which means to drag your finger across a mobile phone or a computer screen. The aim of the study has been to investigate the establishment of *svajpa* in Swedish newspapers and web and to find out Swedish journalists' attitudes to *svajpa*. Furthermore, I analyze in which contexts the new word is used. By 'context' I am referring to what kind of newspaper (e.g. major urban or local newspapers) and which sections in the newspapers (such as finance or technology) the word appears. The first 100 listings from Google are analyzed by a similar classification to study recurring themes and patterns of usage. The theoretical assumptions for this study are language conservation, language planning, establishment and attitudes to language. To find out the establishment of *svajpa* a corpus study has been used as a method using the search tool Mediearkivet Retriever Research. Further, the search tool Google has been chosen as a complement. A survey has also been conducted to find out the journalists' attitudes to *svajpa*. The new word was used for the first time in 2009 in the Swedish newspaper Pir. Additionally, the result shows that *svajpa* has become increasingly established since 2015. *Svajpa* is used in many different contexts on Google, such as blog texts and language articles. Furthermore, *svajpa* is particularly used to swipe on mobile or tablet and on the dating app Tinder. The journalists' attitudes to *svajpa* shows high recognition. Most of the interviewed journalists are familiar with *svajpa* and use the word themselves. The answers also shows that it is most common to use *svajpa* in more informal settings rather than at work.

Engelsk titel: "If you swipe right on a profile [on Tinder], you're interested, if you swipe left you're not" A corpus study of the new word 'svajpa's establishment in Swedish newspapers and web.

Key words: Svajpa, establishment, corpus study, attitudes, language conservation, language planning

Nyckelord: Svajpa, etablering, korpusstudie, attityder, språkvård, språkplanering

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	1
2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
3 DISPOSITION	2
4 BAKGRUND	3
5 TIDIGARE FORSKNING	4
6 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	8
6.1 ETABLERING.....	8
6.3 ATTITYDER TILL SPRÅK	9
6.2 SPRÅKPLANERING & SPRÅKVÅRD.....	11
6.2.1 Engelskans inflytande i svenskan	12
7 METOD & MATERIAL	13
7.1 KORPUSSTUDIE.....	13
7.2 GOOGLE.....	14
7.3 ENKÄTSTUDIE	14
7.4 KVALITATIV & KVANTITATIV METOD.....	15
7.5 ANALYSMETOD	15
7.6 VALIDITET & RELIABILITET	16
7.7 URVAL & AVGRÄNSNINGAR.....	17
8. RESULTAT & ANALYS	17
8.1 ETABLERING I SVENSK TRYCKT PRESS OCH WEBB	18
8.2 TYP AV PRESS	21
8.3 SEKTIONSINDELNING	22
8.4 ÖVERGRIPANDE MÖNSTER PÅ WEBBEN.....	28
8.5 ANALYS AV ENKÄTSTUDIE.....	32
8.5.1 Hur välkänt är svajpa?	32
8.5.2 Hur används svajpa?	32
8.5.3 Vilka attityder kring nyordet finns bland svenska journalister?	35
8.6 SAMMANFATTNING	36
9. DISKUSSION	38
LITTERATUR- OCH KÄLLFÖRTECKNING	40
ELEKTRONISKA KÄLLOR	40
KORPUSDATABASER	40
LITTERATUR.....	41
BILAGOR	43
BILAGA 1: MEJL TILL JOURNALISTERNA.....	43
BILAGA 2: ENKÄTFRÅGOR	43

1 Inledning

Likt nya fenomen tillkommer i samhället föds även behovet av nya ord. Vad gör vi egentligen när vi använder våra pekskärmstelefoner? Trycker vi? Duttar eller drar vi med fingret över skärmen? *Svajpa* är ett av de nya ord som listades på Språkrådets nyordslista under 2015. Ordet är importerat från engelskans *swipe*, vilket betyder att dra med fingret över en mobil- eller datorskärm. *Svajpa* kan kopplas till *svepa* och är tillsammans med *swipe* ett gemensamt germanskt ord för att 'hastigt fara fram, slå till'.

Vanligen avspeglar nyord det gångna året och trender som uppstått. Somliga ord sprids vidare och blir etablerade och konventionella i vårt dagliga språkbruk, medan behovet av andra ord sjunker och de försvinner. Etableringsgraden av nyord beror på hur språkbrukarna använt sig av dessa och de ord som inte kommer till bruk har svårare att leva kvar i svenska språket. Svanlund (2009) menar att etablering av nyord förutsätter två processer: dels hur en språkgemenskap koordinerar sig kring ett visst uttrycksätt och dess betydelse, dels hur nyordet tolkas, processas och befästs i språkbrukarnas hjärnor. Ju oftare vi möter ett ord desto större är chansen att det befästs i minnet (Svanlund, 2009:237-238).

Språkrådet är en avdelning inom Institutet för språk och folkminnen vars uppgift är att registrera och upplysa om nya ord i svenskan. Nyorden sammanställs i en årlig nyordslista där nya ord och sammansättningar som brukats under året finns placerade. I en artikel från SVT Kultur intervjuas Anders Svensson, nyhetsredaktör på Språktidningen och medlem i den grupp som utser nyorden (SVT Kultur, 2015). Svensson menar att orden som placeras på listan speglar nya samtalsämnen som dominerat under året, likt en komprimerad årskrönika. Ett ord som hamnar på nyordslistan ska både vara färskt i det svenska språket och ha fått en relativt stor spridning. Syftet med studien är att undersöka etableringen av *svajpa* i svensk tryckt press och på webben samt i vilka sammanhang nyordet används. Ett ytterligare syfte är att ta reda på vilka attityder som finns till *svajpa* bland svenska journalister i olika delar av Sverige.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att genom en korpusundersökning studera etableringen av nyordet *svajpa* i svensk tryckt press och på webben. Dessutom analyserar jag i vilka sammanhang detta nyord används. Med ”sammanhang” avser jag i vilken typ av press (t.ex. storstadspress, landsortspress) och vilken sektionsindelning i tidningarna (t.ex. ekonomi, teknik) som ordet förekommer i. På webben undersöker jag utifrån en liknande klassificering av vilka typer av webbsidor *svajpa* används. Ett ytterligare syfte är att med hjälp av en enkätstudie ta reda på vilka attityder som finns till *svajpa* bland journalister i olika delar av Sverige. För att uppnå syftet har följande frågeställningar valts:

- När användes *svajpa* för första gången och hur har etableringen sett ut sedan dess i svensk tryckt press och på webben?
- I vilka sammanhang används *svajpa* i svensk tryckt press och på webben?
  - I vilken typ av press och i vilken tidningssektion förekommer nyordet?
  - Vilken ämnesindelning kan göras utifrån användningen av *svajpa* i Google?
- Vilka attityder kring nyordet finns bland svenska journalister?

3 Disposition

I följande avsnitt presenteras bakgrund, relevant forskning, teoretiska utgångspunkter, undersökningens metod och empiri. Därefter följer uppsatsens huvuddel som består av analys och resultat samt en sammanfattande resultatdiskussion. Uppsatsen avslutas med slutsatser och tankar kring vidare forskning av *svajpa*.

4 Bakgrund

I det här avsnittet redogörs för begreppet nyord, en presentation av *svajpa* samt Språkrådets rekommendationer för hur och var ordet kan användas.

För att undersöka etableringen av *svajpa* behövs först och främst en uppfattning om vad ett nyord är. I den här studien används två definitioner: Nyord kan dels vara ord och uttryck vilka under ett visst tillfälle inte kunnat beläggas tidigare, dels ord som redan finns sedan tidigare. De redan belagda orden har istället fått en ny användning, betydelse eller ökad användning (Agazzi & Morfem, 2015:7).

En vanlig orsak till att ett nytt ord introduceras är att det saknas ett ord för det som sändaren vill uttrycka. Det kan även saknas beteckningar eller att språkbrukaren anser att redan existerande ord inte har tillräckligt betydelseomfång eller betydelsedjup (Edlund & Hene, 1992:71). Det är vi språkbrukare som inför nya ord i svenskan och det gör vi genom att använda dem (sprakochfolkminnen.se). Det är därför varken språkvårdare eller Språkrådet, institutionen för språk och folkminnen, som har denna uppgift. Ju mer nyorden används desto större chans att de listas i Språkrådets nyordslista. Orden kan avspegla vad som har hänt under det gångna året vilka språkrådet upplyser om (Agazzi & Morfem, 2015:20). Dessa sammanställs sedan i en nyordslista som finns tillgänglig för allmänheten på Språkrådets webbsida www.sprakochfolkminnen.se.

I december 2015 presenterade Språkrådet årets nyordslista där verbet *svajpa* var ett av orden. *Svajpa* är egentligen redan belagt i det svenska språket sedan 1300-talet som *svepa*. Nyordet är importerat från engelskans *swipe* och är ett germanskt ord som betyder 'hastigt fara fram, slå till' (Svensson, 2015). På nyordslistan presenterades följande betydelse av nyordet:

Styra till exempel en dator eller en mobiltelefon genom att dra med fingret på skärmen (Språkrådet, 2015).

På nyordslistan gavs även en rekommendation för hur *svajpa* kan användas.

Svajpar du höger på en profil [på Tinder] är du intresserad, svajpar du vänster är du inte det. För att påbörja en chatt krävs en matchning. En sådan infaller om ni båda svajpat åt höger på varandras profiler (Språkrådet genom Hallands Nyheter 2015).

Som synes finns två funktioner av *svajpa* samlade på nyordslistan och båda handlar om någon form av teknik. I första exemplet kan *svajpa* användas för att dra med fingret på skärmen på en smartphone¹ eller dator. I andra exemplet förklaras hur man kan *svajpa* i dejtingappen Tinder². *Svajpa* och andra ord på nyordslistan 2015, såsom *svischa*, har skapats utifrån digitala fenomen. Detta förklarar Ola Karlsson, språkvårdare och nyhetsredaktör på språkrådet, i utdraget från Aftonbladets artikel nedan.

Tekniska och digitala fenomen blir ofta verb och vi försvenskar stavningen väldigt snabbt. Ett exempel som förvånade mig är "svischa" som förekommer både med varumärkesstavningen "swisha" och försvenskat med enkelt v och sch, menar Ola Karlsson (Aftonbladet.se).

Svajpa är ett verb och kan jämföras med *mejl* som också är en försvenskning av ett engelskt ord. När den här studien gjordes fanns *svajpa* ännu inte med i varken SAOL eller andra ordböcker och grammatikor. Se mer om språkvårdares och språkrådets arbete under avsnitt 6.3 samt engelskans inflytande i svenskan under avsnitt 6.3.1.

5 Tidigare forskning

Nedan introduceras tidigare forskning som är relevant för min studie. De tre avhandlingarna samt den vetenskapliga artikeln har valts ut eftersom min studie inbegriper liknande ämnen och begrepp. De är även intressanta för den här studien då jag fått inspiration i valet av metoder och analytiska verktyg.

Jenny Magnusson (2008) har i sin avhandling undersökt de nya åldersbegreppen *mappie*, *kids*, *senior*, *förtis*, *grups* och *tweenie*. Även ålder som beskrivs med ett plustecken efter, såsom 40+. Detta kallar Magnusson för *plusgraderingar*.

För att ta reda på hur etablerade nyorden har blivit har hon använt sig av Språkbankens

---

¹ En smartphone är en kombination av en mobiltelefon och handdator. I dagens smartphones finns ett virtuellt tangentbord som fungerar med hjälp av en inbyggd pekskärm. Touch-funktionen är således central vilken används genom att exempelvis *svajpa* på skärmen (telia.se).

² Tinder är en internationell dejtingapp där fokus ligger på bilderna. Appen skapades 2012 av Sean Rad, Jonathan Badeen, Justin Mateen, Joe Munoz, Whitney Wolfe och Chris Gylczynski och finns på 30 olika språk (dn.se). Genom GPS kan man ställa in radien för var den potentiella partnern ska befinna sig. Därefter kommer ett spann av bilder på andra användare upp där du kan *svajpa* höger för personer du gillar eller vänster för att avfärda. För att chatta krävs att båda har gillat varandra. Det uppstår då en så kallad *match* (dn.se).

korpusar, Presstext, Mediearkivet Retriever Research och Google som sökmotor. Hur väl etablerade orden kommit att bli definierar Magnusson delvis efter begreppet frekvens. Här använder hon sig av förekomstfrekvens som analytiskt angreppssätt för att undersöka ordens totala användning i de tre valda artikelkorpusarna. Detta för att studera eventuella förändringar över tid och jämföra etableringsgraden mellan fokusorden (Magnusson, 2008:81). Jenny Magnusson har undersökt var orden förekommer, i vilka kontexter och artiklar.

Magnusson kommer fram till att en del av nyorden kommit att bli mer etablerade i svenska språket än andra. Detta har visat sig genom bland annat frekvenstal och hur orden beskrivs. Resultatet visar att begreppet *mappie* ännu inte är vedertaget, vilket framkommer av bland annat förklarande tillägg i texten samt metasignaler såsom citationstecken (Magnusson, 2008:281). Tre av orden förekom vanligast inom mer informella sammanhang i kommentarer på webben och i bloggar, vilket kan tyda på att de inte etablerat sig i det formella språket än, menar Magnusson (Magnusson, 2008:308). Hon kommer sålunda fram till att nyord kan uppstå och diskuteras i forum som bloggar.

Jan Svanlund har undersökt hur sammansättningarna *skurkstat*, *curlingförälder*, *bokstavs barn*, *användargrupp*, *stafettläkare*, *riksintag*, *flytträtt*, *nollalternativ* och *bidragsmiljön* etablerat sig och fått sin betydelse. Metodologiskt har Jan Svanlund använt sig av korpusverktygen Språkbanken, Mediearkivet Retriever Research samt programmet WordSmith. För att ta reda på hur etablerad betydelsen av de olika sammansättningarna var kompletterade han med en enkätundersökning bland ett antal studenter (Svanlund, 2009:46). I enkäten fick informanterna beskriva vad de antog att sammansättningarna betydde samt hur säkra de var på den konventionella användningen av orden.

Studien utgår till stor del från begreppet etablering och dess centrala faktorer spridning och frekvens. Jan Svanlund menar att det krävs en spridning av ordet för att det ska kunna bli etablerat i det svenska språkbruket efter introduktionen. Detta medför oftast att ordets användningsfrekvens ökar. Ett ords spridning kan dels utgå från att ordet blir känt hos fler språkbrukare vilka i sin tur börjar använda det, dels att ordet börjar dyka upp i allt fler situationer och kommunikativa sammanhang, inom olika ämnessfärer och texttyper (Svanlund, 2009:235). Användningsfrekvensen framkommer genom spridning och detta återspeglar hur etableringen sker.

En annan bidragande aspekt till etableringen är frekvens. Är frekvensen hög bidrar

detta till ökad etablering och ofta ökad spridning. Användningsfrekvensen ökar när en stor andel språkbrukare börjar använda ett ord. Den höga frekvensen inom en språkgemenskap ökar i sin tur sannolikheten för att man kommer att stöta på ordet flera gånger. Jan Svanlund poängterar att bekantheten med ordet spelar stor roll då ett ord vi ofta möter blir mer befäst i minnet och etablerat än ett ord vi möter mer sällan (Svanlund, 2009:237). För att undersöka hur väl etablerade sammansättningarna är studeras även metasignaler och huvudtyperna reservationer, perspektivmarkörer samt metautpekning.

Jan Svanlund kommer fram till att variationen i bruket av nyorden var mycket begränsad. Han menar att det delvis kan bero på att vi hela tiden anpassar och korrigerar våra minnesbefästningar och intuitiva uppfattning om de språkliga resurserna utifrån möten med andra språkbrukare och deras ordanvändningar samt deras reaktioner på våra ordanvändningar (Svanlund, 2009:240). Resultatet visar vidare att ett flertal av orden metamarkeras flitigt i artiklarna och han betonar att detta är vanligt för nybildade ord. Metamarkeringen av orden minskar generellt inte med tiden. Jan Svanlund förklarar att detta kan peka på att etableringsstatusen ännu inte blivit tillräckligt hög hos orden och att det för en avtrappning av metamarkeringar skulle krävas en högre frekvens eller längre etableringstid (Svanlund, 2009:207-208). För *skurkstat* ses dock en viss minskning av metakommentarer över tid. Jan Svanlund poängterar att denna minskning indikerar att skribenterna bedömer att kännedomen om *skurkstat* har ökat (Svanlund, 2009:60).

Jenny Magnusson (2011) har i sin artikel *Flicka och tjej: språk och samhälle i förändring?* studerat användning och förändring av uttrycken *flicka* och *tjej*. Syftet med studien var att undersöka användningen av uttrycken *flicka* och *tjej* i olika tidningskorpusar. Den metod som valts är därmed korpusundersökning där hon genom stora mängder digitala tidningskorpusar studerar på vilket sätt och i vilken utsträckning uttrycken används från 1965 till 2011. Vidare undersöks även om uttrycken *flicka* och *tjej* har förändrats över tid och hur förändringen har skett (Magnusson, 2011:24). Korpusarna består av dagstidningar och i dem finns olika typer av texter. I tidningskorpusarna har Jenny Magnusson undersökt frekvenser och lexikala, innehållsliga mönster i användningen. Hon poängterar att man genom att studera frekvens utifrån språklig användning kan visa vilken omfattning språkbrukare använder sig av språkliga uttryck samt hur användningen av språket förändras (Magnusson, 2011:26). Utifrån statistiken följer sedan en kvalitativ analys av språkliga

mönster som framkommer ur resultaten.

Resultatet visar att förekomsten av *tjej* ökat stort i tidningstext, medan användningen av *flicka* minskat markant. Både *flicka* och *tjej* används ofta i samband med ålder. Detta gäller framförallt för uttrycket *flicka*. Förutom ålder är yrkestillhörighet ett återkommande användningsmönster för *flicka* där polis är en av yrkestillhörigheterna. Även *tjej* används i relation till olika yrken och särskilt inom idrottsrelaterade såsom *domare*, *tränare* och *spelare* (Magnusson, 2011:32). Jenny Magnusson kommer fram till att nya samhälleliga och kulturella behov medfört att *tjej* ökat i användning. Språket påverkas inte endast av trender och behov. Språket påverkar även den samhälleliga och kulturella utvecklingen. Det handlar om vana. Om vi språkbrukare använder oss av ett uttryck vid upprepade tillfällen, i ett visst sammanhang och på ett visst sätt så bildas det en vana som får andra att uppfatta det språkliga uttrycket på det sättet (Magnusson, 2011:38).

Harriet Sharp (2001) har i sin doktorsavhandling undersökt användningen av engelska i svenskt talspråk i två olika samtalsdomäner: Ungdomsspråk och affärsspråk. Studiens primära syfte är att inrätta och diskutera några kvantitativa och kvalitativa fakta om användningen av enskilda och flerordiga engelska uttryck i två skilda korpusar av spontant svenskt talspråk (Sharp, 2001:2). För att se i vilken utsträckning ett låneord integrerats i ett språk hänvisar hon till Poplack och Sankoffs (1984) fyra parametrar som kan tala om hur pass mycket ordet integrerats i språket. Genom parametrarna analyseras bland annat om ordet är accepterat bland språkbrukarna, hur mycket ordet används och i hur hög grad ordet ersätter andra tidigare inhemska ord (Sharp, 2001:129).

Harriet Sharp kommer fram till att lånord integreras gradvis i ett språk och att det kan ta flera generationer för denna process. Materialet visar att icke-standardiserade, försvenskade verb såsom *pusha*, *splitta*, *droppa* och *supporta* förmodligen uppfattas som slangord och att deras användning är begränsad till det informella samtalet. Trots detta tror Harriet Sharp att verben genom frekvent användning och språklig spridning kommer att få högre status (Sharp, 2001:197-198). Detta kan i sin tur leda till kodifiering och integrering i svenska ordböcker som exempelvis de äldre orden *checka*, *dumpa* och *shoppa*. Hon menar även att det är tänkbart att många lånord följer den vägen till godkännande och standardisering. Engelska ord är inget hot mot svenskan utan är istället en tillgång för svenska språkbrukare (Sharp, 2001:199).

6 Teoretiska utgångspunkter

I det här avsnittet presenteras studiens teoretiska utgångspunkter. De teorier som valts är etablering, attityder till språk samt språkplanering & språkvård.

6.1 Etablering

Undersökningen handlar om etablering av nya ord och begränsar sig till nyordet *svajpa*. Jag har studerat förekomsten av *svajpa* i svensk tryckt press och webb samt tidningstyp, tidning och sektionstyp. Därefter har även olika svenska journalisters attityder till nyordet studerats. Genom att undersöka detta går det på så vis att se *svajpas* etablering samt hur och var ordet har spridit sig (Svanlund, 2009:43).

Svanlunds (2009) definition av etablering innebär att *det uppstått en viss social enighet om hur ett språkligt uttryck förväntas appliceras i vissa diskurssammanhang* (Svanlund, 2009:38). Språkbrukarna är sålunda överens om vad ordet beskriver och hur det används att det blivit ett vedertaget uttryck. Etablering av nyord förutsätter två processer vilka är både sociala och kollektiva. Det handlar dels om hur en språkgemenskap koordinerar sig kring ett visst uttryckssätt och dess betydelse, dels om hur nyordet tolkas, processas och befästs i språkbrukarnas hjärnor (Svanlund, 2009:38). Att ett ord har introducerats och kanske använts en gång är inte tillräckligt för att det ska nå nästa fas som är själva spridningen. Det krävs att ordet har använts av andra än introduktören själv för att kunna spridas (Edlund & Hene, 1992:67).

Ett ord måste på något sätt spridas för att kunna bli etablerat och konventionellt efter introduktionen. Detta innebär att spridning är en central funktion i etableringen. Hur många som sedan använder ordet samt i hur många olika varieteter det förekommer påverkar i sin tur spridningens omfattning. Blir det känt för allt fler språkbrukare samt om man är överens om användningen av ordet kan det snabbt spridas mycket effektivt. (Svanlund, 2009:235). Ett annat perspektiv på spridning är att det börjar användas i allt fler typer av kommunikativa situationer och sammanhang samt i olika texttyper. Dessa kallar Svanlund i sin studie för olika etableringsdomäner. Ett ord är mer spritt om det används inom flera eller bredare etableringsdomäner än ett ord som används inom färre eller snävare sådana (Svanlund, 2009:235). Spridningen är dock ingen garanti för att nyordet skall bli etablerat.

Många ord förblir endast modeord. Ett ord måste ha en varaktig funktion att fylla för att kunna bli etablerat (Edlund & Hene, 1992:67).

Även frekvens är en central funktion i etableringen. Frekvens anger det totala antalet förekomster av ett ord under en viss period eller ett visst sammanhang. När fler börjar använda ett ord ökar användningsfrekvensen. Ett ord som vi möter ofta befästs allt mer i minnet och blir mer etablerat (Svanlund, 2009:238). Frekvens är centralt inom korpuslingvistik och kan förklara hur folk använder språket (Stubbs, 2001:64).

För att ta få ut mer av hur etableringen av *svajpa* sett ut utgår studien även från begreppen semasiologisk och onomasiologisk etablering. Semasiologisk etablering betyder att alla vet ordets betydelse, hur det används och att det förstås av samtliga språkbrukare. Onomasiologisk etablering innebär istället att man känner till vad *svajpa* betyder, men trots detta inte väljer att använda ordet. Ordet har ett givet bestämt innehåll, men hur etablerad är beteckningen? (Svanlund, 2009:38).

Vid studier av ett ords etablering är det slutligen viktigt att undersöka hur ordet metamarkeras. För att undersöka detta analyseras så kallade metasignaler, vilket innefattar markörer som pekar ut det språkliga uttrycket. Vanligtvis används metasignaler när det inte är självklart vad ordet betyder eller att just det språkliga uttrycket ska användas (Svanlund, 2009:51-52). Reservationer är en huvudtyp av metamarkörer. Vid reservationer markeras ordet antingen med citattecken ("svajpa") eller med *så kallad* innan ordet, vilket kan ange att ordet exempelvis är vardagligt och främmande eller att skribenten valt ordet i brist på något annat (Svanlund, 2009:52). Metautpekningar och perspektivmarkörer är två andra typer av reservationer. Med dessa menas uttryck som används för att skribenten vill kommentera något om bruket av ordet som pekas ut, såsom hur ordet vanligen används, vad det brukar betyda eller vad hen eller andra språkbrukare tycker om ordet. Metautpekningar består oftast av substantiv och perspektivmönster verb. Dessa uttryck kan till exempel vara *ordet* (i t.ex. *ordet svajpa*), *beteckningen*, *uttrycket*, *termen* och *begreppet* (Svanlund, 2009:52-53).

6.2 Attityder till språk

För att ta reda på journalisternas attityder till *svajpa* blir attityder till språk en viktig teori i den här studien. En definition av attityd är att det är en benägenhet att konsekvent reagera antingen gillande eller ogillande mot en företeelse (Fishbein &

Ajzen, 1975:6). Företeelsen kan i sin tur exempelvis vara ett visst språk eller ett språkligt uttryck. Det finns tre komponenter som attityder kan beskrivas bestå av: kognitiv, evaluativ och konativ. Den kognitiva är en kunskapsinriktad komponent vilken inbegriper samtliga föreställningar som man har om det som attityden riktar sig till. Föreställningarna kan bygga på egen erfarenhet eller påståenden från auktoriteter (Einarsson, 2009:217-218). En del av föreställningarna kan bygga på exakt och detaljrik information, medan andra kan bygga på vag och ofullständig information, vilket är stereotyper. Till sådana föreställningar hör en känslomässig värdering (evaluativ komponent) vilket påverkar vår handlingsberedskap rörande det som attityden riktar sig till. Den konativa komponenten är handlingsinriktad och avser hur språkbrukaren agerar kring exempelvis ett nyord som hen har vissa attityder till (Einarsson, 2009:217-218).

Attityderna i sig är inte medfödda utan dessa socialiseras vi in i. Det kan börja redan i barndomen och här förvärvas vi dem främst från föräldrar eller andra vuxna innan skolstarten. Under den sekundära socialisationen blir exempelvis kompisar, skola och massmedia viktiga förmedlare. Sociolingvisterna Kas Deprez och Yves Persoons menar att attityderna från barndomen är svårare att ändra än de attityder vi förvärvar senare i livet (Sundgren genom Deprez & Persoons, 1987:128).

Språkattityder kan även beskrivas som värderande inom människors reaktioner gentemot språkliga varieteter eller deras talare. Det kan handla om inställning och att t.ex. tycka illa eller bra om ett språk eller vissa ord. Det kan även handla om beteende och att exempelvis undvika att använda vissa ord eller språkljud (Sundgren, 2013:128-129). Våra attityder till språk styrs bl.a. av hur standardiserad varieteten är. Att det finns i ordböcker och grammatikor, vilka beskriver normer för ”korrekt användning”, tyder på en hög standardiseringsgrad (Sundgren, 2013:131).

Det finns flera metoder för attitydundersökningar. I den här studien används direkt mätning som innefattar en enkät där informanterna är medvetna om undersökningens syfte att undersöka journalisters attityder till nyordet *svajpa* (Ryan m.fl., 1988, Garret m.fl., 2003 genom Bijvoet i Sundgren, 2007, s. 122-125).

I min analys av enkätsvaren kommer jag att använda mig av Einarssons teori om språkattityder och de tre komponenterna. Med hjälp av enkätstudien och dess sju frågor har jag försökt ta reda på vilka attityder svenska journalister har till nyordet.

6.3 Språkplanering & språkvård

Språkplanering är en verksamhet som syftar till att utveckla, bevara eller motarbeta ett språk. Detta görs genom både politiska, administrativa och sociala åtgärder. I Sverige är språkplanering en viktig verksamhet som studeras av språkvetare, statsvetare och sociologer (Sundgren, 2013:20). Dessa försöker i sin tur påverka ett språks status och bruk i olika domäner. Einarsson menar att språkplanering ur en teoretisk synvinkel oftast sker i fyra olika steg (Einarsson, 2004:53):

1. Val av språk eller varietet som man ska satsa på.
2. Standardisering och kodifiering av språkets normer på olika nivåer.
Här gäller det att utarbeta skrivregler, grammatikor och ordböcker.
3. Utvidgning av bruket till nya domäner. T.ex. utvidga ordförrådet så att språket kan användas i nya sammanhang. Nyord är en viktig del här.
4. Acceptans, att språket godtas av språkbrukarna.

I den här studien är det tredje och fjärde steget relevant eftersom det handlar om att nyordet i slutändan behöver godkännas och användas av språkbrukarna för att kunna bli etablerat.

Språkvård är en form av språkplanering som bedrivs inom språk och speciellt i språk med hög status. Traditionellt betraktas språkvård som insatser för att göra språket bättre, det vill säga att språkbruket är lätt att lära, förstå och producera. I Sverige är den centrala språkvårdsinsatsen Språkrådet, vilket är en avdelning inom Institutet för språk och folkminnen. Det är Språkrådet som registrerar och upplyser om nya ord vilka sammanställs i en årlig nyordslista. För att få ihop nyordslistan gör Språkrådet en insamling av ord som dykt upp i exempelvis dagstidningar, tv och radio. De tar även in tips från allmänheten (sprakochfolkminnen.se). Listan publiceras sedan på deras hemsida sprakradet.se och i tidskriften Språktidningen.

I en artikel från SVT Kultur intervjuas Anders Svensson, nyhetsredaktör på Språktidningen och medlem i den grupp som utser nyorden. Svensson nämner att orden som placeras på listan speglar nya samtalsämnen som dominerat under året som gått likt en komprimerad årskrönika. Ett ord som hamnar på nyordslistan ska dels ska vara färskt i det svenska språket, dels ha fått en relativt stor spridning (SVT Kultur, 2015). Det är dock språkbrukarna själva som godkänner nyorden.

Vidare bygger språkvården på föreställningar om hur språk är och önskingar om hur de borde vara. Utifrån detta tar språkvården ställning till hur språket ska

standardiseras, vilka domäner det bör ha och vilka nya ord som fungerar bäst (Einarsson, 2009:79). Språkvårdens viktiga effekt är att den bidrar till att höja språkets status hos språkbrukare (ibid). Det är sällan språkvårdare och språkplanerare som hittar nyorden, menar Einarsson. Vanligtvis kommer nyorden från språkbrukarna själva (Einarsson genom Teleman, 2003:7f). Sedan är det språkplanerarnas och språkvårdarnas roll att legitimera de nya orden.

Den främsta uppgiften för språkvårdare är att beskriva språket och hur det används av språkbrukare. De arbetar även normativt genom att tycka till om språket. Språkvårdarna vill på så vis rekommendera exempelvis en ny ordbildning som är mer begriplig eller stavning och böjning som stämmer bra enligt svenska språkssystemet (sparkochfolkminnen.se). Som tidigare nämnts är det inte Språkrådets roll att godkänna och acceptera nya ord. Det är språkbrukarna själva som godkänner ordet genom att använda det.

6.3.1 Engelskans inflytande i svenskan

Engelskan började bidra till det svenska ordförrådet under 1700-talet. Ord som importerades under den tiden var sjöfartstermer såsom *brigg* och *logg* samt maträttsord som exempelvis *biffstek* och *pudding* (Birch-Jensen, 2007:155). Importen av engelska ord fortsatte under 1800-talet där bland annat kommunikationstermer som *tunnel* och *telegram* kom. Det var först under 1900-talet som importen från engelskan fick ett rejält uppsving. Sedan England och särskilt USA blivit mer tongivande i världen har inflödet av ord med engelskt ursprung ökat. Ord och uttryck från nöjes- och modebranschen samt ord som har med kommunikation och teknik att göra har vi importerat till svenskan under 1900-talet. Importen syns starkast bland ord som rör ny teknik och dessa får oftast engelska benämningar (Birch-Jensen, 2007:156).

Idag ses engelskans inflytande i framför allt Svenska Akademiens Ordlista³ där innehållet till stor del består av ord med engelskt ursprung (svenska språknämnden, 2007:8-9). Inlånade ord, även kallade importord, är ord som finns med i det svenska ordförrådet men har sitt ursprung i andra språk. Nya ord sticker ut i jämförelse med exempelvis nybildningar av ord som funnits sedan tidigare i svenskan.

---

³ Svenska Akademien är en institution som instiftades 1786 av Gustaf III. Institutionen arbetar för att främja svenska språket, exempelvis genom Svenska Akademiens Ordlista (SAOL) som är en koncentrerad ordbok vars uppslagsord innehar den allmänt godtagna normen för stavning, böjning och i viss mån uttal av svenska ord. I svensk ordbok (SO) innehåller istället en mer ingående beskrivning av det svenska ordförrådet genom ordens betydelse och användning (svenskaakademien.se).

De inlånade orden kan avvika från svenska mönster gällande stavning och böjning, vilket kan ses i orden *casting*, *public service* och *indiepop* (svenska språknämnden, 2014:8).

Språkvetare urskiljer ofta tre slag av engelskt inflytande i svenska språket: ord som importerats från engelskan, att man skiftar mellan engelska och svenska i samma eller ungefär samma samtals- eller skrivsituation (s.k. kodväxling) samt engelska som övergår som verksamhetsspråk inom vissa områden (svenska språknämnden, 2014:7). Engelska låneord är i huvudsak en vinst för svenskan då vi får ytterligare en uttrycksmöjlighet. Ett allvarigare problem är när det inte längre går att använda ett visst språk inom en viss språksituation. Det kan både innebära ett hot mot svenska språket och skapa klyftor mellan olika grupper av samhällsmedborgare (ibid: 7).

7 Metod & material

Nedan presenteras studiens empiri från sökverktygen Mediearkivet Retriever Research och Google, följt av mejlsvaren på enkäten. Sedan redovisas de språkvetenskapliga metoder som valts för att undersöka etableringen av *svajpa* i svensk tryckt press och webb. De valda metoderna är korpusanalys och enkätundersökning.

7.1 Korpusstudie

Korpus betyder en samling text och består oftast av en stor mängd då det är tänkt att fungera som ett representativt urval av en viss mängd språk (Baker, 2010:5-6).

En korpusundersökning innebär att man studerar språk baserat på exempel från ett naturligt uppkommet språkbruk. Det blir på så vis möjligt att undersöka en stor mängd data från flera årtionden tillbaka vilket framförallt är värdefullt vid undersökningar av ords etablering. I korpusverktyget Mediearkivet Retriever Research har jag sökt på samtliga svenska korpusar från 2009-2016. Dessa omfattar svensk tryckt press och därigenom artiklar från olika tidskrifter samt dagspress. Det främsta sökordet är *svajpa*, men jag har även sökt på *svajpar*, *svajpat*, *svajpats*, *svajpade*, *svajpades* och *svajpas* för att undersöka förekomsten av andra stavningsformer. I korpusverktyget har jag liksom Svanlund (2009) riktat fokus på frekvensen av vilka tidningstyper och dess sektionstyper, d.v.s. avdelningar (t.ex. nyheter, ekonomi) som nyordet förekommer i. Detta för att se var *svajpa* har spridit sig. Ytterligare en klassificering har gjorts där

tidningsartiklarna har delats in efter i vilka sammanhang *svajpa* är vanligast förekommande. Ambitionen har varit att täcka in etableringen av *svajpa* så fullständigt som möjligt utifrån uppsatsens fastställda tidsram. Min korpus består av tidningsartiklar från Mediearkivet Retriever Research från 2009-2016. Sökningen i Mediearkivet gjordes 2016-10-05. Databasen innehåller i princip alla de större svenska dagstidningarna och samt en större mängd andra tidningar och tidskrifter. I Mediearkivet Retriever Research har jag sökt på *svajpa* i alla svenska korpusar som finns tillgängliga rörande svensk tryckt press. Jag har därefter undersökt i vilka sektioner *svajpa* används. Till sist har jag även sökt på *svajpar*, *svajpat*, *svajpats*, *svajpades* och *svajpas* för att snabbt titta på förekomsten av andra stavningsformer av nyordet.

7.2 Google

Som komplement till Mediearkivet Retriever Research har även sökverket Google.se använts. Detta för att få en ytterligare bredd av material till studien. Sökningen gjordes 2016-10-15. Då sökningen av *svajpa* gav ca 5490 träffar har det blivit omöjligt att utifrån den begränsade tidsramen för studien hinna med att analysera samtliga träffar. Jag har därför valt att ha med de 100 första träffarna av ordet i analysen. De 100 träffarna har sedan undersökts utifrån i vilka sammanhang *svajpa* används. Utifrån tidsramen för c-uppsatsen hade en undersökning av den fullständiga etableringen av *svajpa* varit omöjlig att hinna med. Därför är empirin från sökningen på Google av mer begränsad omfattning än den från Mediearkivet Retriever Research.

7.3 Enkätstudie

För att undersöka etableringen av *svajpa* och vilka attityder svenska journalister har till nyordet har en enkätundersökning gjorts. Inom enkätundersökningar är svarsfrekvens, urval och bortfall centrala begrepp. Svarsfrekvens avser det antal svar jag fått från journalisterna i förhållande till antalet möjliga svar. De ej mottagna svaren blir bortfall och är bortfallet högt orsakar detta en sämre tillförlitlighet. För denna studie skulle det vara omöjligt att göra en totalundersökning av samtliga journalisters attityder kring *svajpa*. Urvalet är de journalister som slumpmässigt valts ut till enkätundersökningen. Samtliga begrepp kommer att användas löpande i denna uppsats. Enkäten består av sju kryssfrågor som har skickats ut till 38 journalister från

olika tidningar runtom i landet. Journalisterna har valts slumpmässigt och inte utifrån någon specifik redaktion eller yrkesroll. Mejlet är detsamma till alla journalister. För att läsa mejlet, se bilaga 2. Samtliga 26 svar har analyserats och en tematisering har gjorts av enkätsvaren för att undersöka de mönster som förekommer i journalisternas attityder kring *svajpa*. Till sist har de teman som varit mest förekommande i svaren valts ut som exempel och analyserats.

7.4 Kvalitativ & kvantitativ metod

I studien används både kvalitativ och kvantitativ metod där den kvalitativa undersökningen blir en uppföljning av den kvantitativa. I en kvantitativ undersökning studeras frekvenser och i resultatet diskuteras en mängd data och dess variabler. I den här studien används mest kvantitativa metoder där statistisk data, såsom antalet förekomster av *svajpa* i svensk tryckt press samt användningsfrekvens, kvantifieras i siffror. En kvalitativ vetenskaplig undersökning bygger istället på att hitta och förstå mönster (Trost & Hultåker, 2016:21-22). Detta görs löpande i den här undersökningen för att hitta mönster i resultatet från sökningen i Mediearkivet Retriever Research och Google samt i enkätsvaren. Till sist dras fördjupade slutsatser kring resultat, analys, teorier och forskning. Med utgångspunkt från statistisk data som kvantifierats utifrån statistik från Mediearkivet Retriever Research försöker jag skapa mig en tydlig bild av etableringen av *svajpa*.

7.5 Analysmetod

Som tidigare nämnts kommer studiens analys att vara både kvalitativ och kvantitativ. Den första frågeställningen (När användes nyordet för första gången och hur har etableringen sett ut sedan dess i svensk tryckt press och på webben?) kommer jag att analysera dels utifrån vilken frekvens samt användningsfrekvens *svajpa* har, dels genom att titta på hur spridningen av nyordet ser ut i svensk tryckt press och webb. Etableringen av nyordet kommer även undersökas och analyseras utifrån begreppen semasiologisk och onomasiologisk etablering.

För att kunna svara på den andra frågeställningen (I vilka sammanhang används *svajpa* i svensk tryckt press och webb?) analyseras användningen av *svajpa* efter typ av press och tidningssektion. I enlighet med Magnussons (2008) studie har ytterligare

en klassificering gjorts där jag försökt hitta återkommande teman och mönster i materialet. Slutligen har jag undersökt vilka metasignaler som använts i samband med *svajpa*. På så vis går det att se huruvida skribenten förutsätter att läsaren känner till nyordet, vad *svajpa* betyder och hur det används. Användningen av *svajpa* på webben studeras på liknande sätt som för tryckt press där webbsidorna delats in efter liknande klassificering som tidningsartiklarna. Den sista frågeställningen (Vilka attityder kring nyordet finns bland svenska journalister?) kommer analyseras dels genom begrepp som förklarar attityderna kring *svajpa*, dels genom att urskilja enkätsvaren och vilka användningsmönster som förekommer.

7.6 Validitet & reliabilitet

Validitet handlar om giltighet. Det vill säga att jag i den här studien har gett tillräckligt goda skäl för att det jag skrivit ska kunna påstås vara sant. Ett påstående behöver dock inte vara giltigt endast för att det är sant. Inom vetenskapen är det giltigt när påståendet underbyggs av valida och tillförlitliga argument. Argumenten är i sin tur valida när de har med saken att göra (Ekström & Larsson, 2010:14). Validitet handlar även om att testet mäter det som det är avsett att mäta. För att exemplifiera underbygger jag i den här studien mina slutsatser med hjälp av empirisk data. Den empiriska datan är materialet ifrån sökningarna på Mediearkivet Retriever Research och Google samt transkriberingarna av enkätresultaten, vilka jag hänvisar till som argument för mina påståenden och slutsatser av undersökningen (Ekström & Larsson, 2010:15).

Reliabilitet handlar istället om tillförlitlighet, vilket betyder att påståendena ska vara underbyggda av tillförlitliga och riktiga argument. En undersökning är exempelvis endast tillförlitlig om den har gjorts på rätt sätt och att källorna är korrekta (Ekström & Larsson, 2010:15). Reliabiliteten kan exempelvis prövas vid ett test av min studie. Vid testet ska resultatet av min undersökning vara detsamma när det upprepats och oberoende av vem som mäter det. Gällande min studie som både är kvalitativ och kvantitativ syns dess reliabilitet framförallt genom att jag beskriver hur jag gått tillväga, både i materialinsamlingen samt vid analysen av materialet. Och att detta beskrivs på ett begripligt och pålitligt sätt.

7.7 Urval & Avgränsningar

I likhet med Svanlunds (2009) resonemang är jag medveten om att det inte går att täcka in samtliga tidningsartiklar då exempelvis artiklar från frilansande journalister inte finns med av upphovsrättsliga skäl sedan 2004. På Google.se är det även svårt att täcka in samtliga 5490 artiklar, blogginlägg etc. Den begränsade tidsramen för studien har gjort att jag har valt att ha med de 100 första träffarna i analysen. Eftersom jag använt mig av både korpusverktyg, Google.se och en enkätundersökning tror jag att det kommer att ge en tillräckligt god bild av nyordets etablering. Sökningen i Mediarkivet Retriever Research gjordes 2016-10-05 och den i Google 2016-10-15 och kan därför ha kommit att ändrats. I Mediarkivet Retriever Research förekommer ett flertal dubletter. En orsak till dubletterna kan vara att Telegrambyråer som TT levererar texter till en mängd olika tidningar. Tidningarna tar i sin tur oftast in texten oredigerad eller till en viss del redigerad. Jag har därför försökt komma ihåg när dubletter förekommer i materialet och antecknat dessa. Trots dubletterna har jag ändå valt att räkna med samtliga artiklar där *svajpa* används då tidningarna valt att använda sig av texterna och därigenom *svajpa*. Enkäten har skickats ut till 38 slumpvis utvalda journalister runt om i landet vilket resulterade i 26 inkomna svar.

8. Resultat & analys

I följande avsnitt analyseras empirin från Mediarkivet Retriever Research och sökningen på Google. Materialet som framkommer ur Mediarkivet visar hur etableringen av *svajpa* ser ut, vilken typ av press *svajpa* förekommer i, tidningstyp och till sist inom vilken sektion. Analysen av sökningen visar förekomsten av *svajpa*, var ordet spridit sig samt i vilka sammanhang nyordet används. Sökningen på Google visar etableringen i mycket begränsad omfattning och fungerar mer som komplement till sökningen på Mediarkivet Retriever Research.

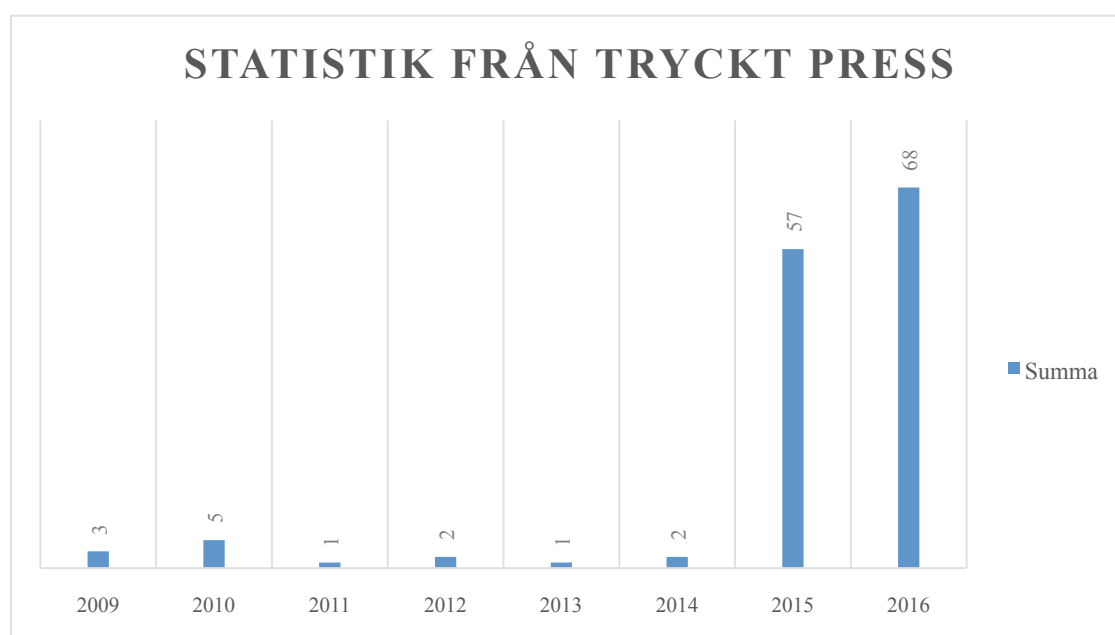
I avsnitt 8.1 redovisas resultatet från sökningen på *svajpa* i Mediarkivet Retriever Research där etableringen av *svajpa* i svensk tryckt press diskuteras och analyseras. Detta avsnitt svarar på den första frågeställningen: När användes *svajpa* för första gången och hur har etableringen sett ut sedan dess i svensk tryckt press och på webben? Under 8.2 visas i vilken typ av press *svajpa* förekommer i och 8.3 inom vilka

sektioner i tidningarna. 8.4 redovisar resultatet från sökningen på Google samt vilka mönster som kan analyseras. Dessa avsnitt täcker mer av studiens andra frågeställning: I vilka sammanhang används *svajpa* i svensk tryckt press och webb? I nästa avsnitt presenteras resultatet från enkätundersökningen. Här analyseras journalisternas attityder kring *svajpa*, vilket besvarar den tredje frågeställningen: Vilka attityder kring nyordet finns bland svenska journalister? Resultat- & analysdelen knyts slutligen ihop med en sammanfattning i avsnitt 8.6.

8.1 Etablering i svensk tryckt press och webb

Undersökningen av förekomsten av *svajpa*, *svajpar*, *svajpat*, *svajpats*, *svajpade*, *svajpades* och *svajpas* visar att formerna *svajpa*, *svajpar*, *svajpat*, *svajpade* och *svajpas* används i svensk tryckt press. Enligt Mediearkivet Retriever Research förekommer inte *svajpats* och *svajpades* alls i tryckt press vilket visar att dessa former inte är etablerade. Utöver *svajpa* är formen *svajpar* vanligast i tidningsartiklar där stavningsformen fick totalt 63 träffar i tryckt press under 2009-2016. Totalt har *svajpa* 216 träffar på webbsidor och förekommer i 139 tidningsartiklar från 2009-2016. I Figur 1 syns hur användningen av nyordet har sett ut i tryckt press från 2009-2016 med Mediearkivet Retriever Research korpusar som underlag. Antalet förekomster av *svajpa* visas över året.

Figur 1. Etablering över tid i användningen av *svajpa* i svensk tryckt press.

Som framgår i Figur 1 började *svajpa* användas i tryckt press under 2009 där ordet förekom i tre tidningsartiklar. Följande exempel visar hur *svajpa* användes för första gången den 3 juli 2009 i tidningen Pir.

(1) Visbyborna först med att **svajpa** en kaffe snabbt och säkert (Pir, 2009).

Exempel 1 visar att *svajpa* för första gången användes för att *svajpa* i en smartphone. Nyordet förekom således för första gången i ett tekniskt sammanhang då artikeln handlar om en ny app där kunderna kan betala direkt i mobiltelefonen.

Som synes i Figur 1 har *svajpa* sedan introduktionen endast använts i totalt 14 tidningsartiklar fram tills 2014. Det går på så vis att se att nyordet inte nått något större antal språkbrukare för att kunna spridas och till slut bli etablerat. Som Svanlund (2009) nämner måste ett ord på något sätt spridas för att bli etablerat och konventionellt efter introduktionen. Under åren 2009-2014 syns en mycket låg spridning och användningsfrekvens i tryckt press då *svajpa* använts i så pass få artiklar.

Under 2015 ökade *svajpa* i användningsfrekvens och spridning. Statistiken i Figur 1 visar att nyordet då förekom i 57 tidningsartiklar. Genom spridning kommer ofta en ökad användningsfrekvens, vilket kan förklara varför användningen av *svajpa* ökat så pass mycket under 2015. Ett ord vi möter ofta befästs mer i minnet vilket kan leda till att det blir mer etablerat (Svanlund, 2009:238). Magnusson (2008) menar att det handlar om vana. När språkbrukare använder sig av ett uttryck vid upprepade tillfällen, i ett visst sammanhang och på ett visst sätt så bildas det en vana som får andra att uppfatta det språkliga uttrycket på det sättet (Magnusson, 2011:38). En annan orsak till den ökade användningen skulle kunna vara att *svajpa* förekom i Språkrådets nyordslista i december samma år. Av de 57 artiklar som *svajpa* förekommer i under 2015 i har 19 av dessa ett samband till Språkrådets nyordslista. Nedan visas tre exempel från artiklar där *svajpa* används i anknytning till listan.

(2) **Svajpa**, klittra och transitflykting är några av de 40 nyord som listas av Språkrådet (Folkbladet).

(3) Flera av nyorden på listan, exempelvis "svischa" och "**svajpa**", har skapats utifrån digitala fenomen (Blekinge Läns Tidning).

(4) Dejtingappen Tinder slog igenom med besked 2015, så pass att "**svajpa**" är ett ord på listan, och vet du fortfarande inte vad svischa pengar så lär du nog bli varse under nästa år (Arbetarbladet).

Under 2015 började *svajpa* användas i ett annat sammanhang utöver för att *svajpa* på mobiltelefon och surfplatta. I juli 2015 skrevs det om att *svajpa* i dejtingappen Tinder vilket visas i Exempel 5 nedan.

(5) Tinder handlar först och främst, precis som Badoo, om att fixa en slagkraftig profil. Profilen är ganska likt utformad som Badoo med undantaget att du får skriva en kortare presentation om dig själv. Därefter börjar du "**svajpa**" (bläddra) bland de profiler som dyker upp i din närhet. (Hallands Nyheter)

I Exempel 5 diskuteras dejtingappar där Tinder presenteras. Där beskrivs hur Tinder fungerar och hur man använder dejtingappen genom att *svajpa*. Däremot är det endast fem av 52 artiklar som rör Tinder i tryckt press. Intressant är varför *svajpa* började användas i samband med Tinder först under 2015. Dejtingappen lanserades redan under 2012. Kanske kan detta indikera på att Tinder slagit igenom i Sverige under 2015 och att behovet av ett ord som rör användningen av Tinder sålunda uppstått. Som Edlund och Hene (1992) nämner kan nya ord vanligen uppstå i samband med att det saknas ett ord för det som sändaren vill uttrycka (Edlund & Hene, 1992:71). Användningen av *svajpa* i samband med Tinder skulle även kunna tyda på att man anser att redan existerande ord, såsom det äldre ordet *sväpa*, inte har tillräckligt betydelseomfång eller betydelsedjup.

Från 2015 till 2016 har förekomsten av *svajpa* ökat till att användas i 68 artiklar. Detta visar att användningen av *svajpa* i svensk tryckt press ökat under de senaste åren. Under 2016 används nyordet ännu för att *svajpa* på en mobiltelefon, vilket exemplifieras nedan med ett utdrag från Aftonbladet.

(6) Om du är kvinna och haft positiva erfarenheter av långa, mörka män som klär sig på ett visst sätt kommer hjärnan att ge snabba, positiva signaler som gör att du tenderar att snabbt vilja **svajpa** höger när en sådan person dyker upp på din telefonskärm (Aftonbladet, 2016).

Exempel 6 visar att *svajpa* fortfarande används för att dra med fingret över en mobilskärm. Vi ser även att nyordet används utan metasignaler. Det kan i sin tur betyda att skribenten förutsätter att *svajpa* är etablerat då det heller inte behövs några förklaringar om vad ordet betyder eller hur det används. För att ett nyord ska bli etablerat handlar det om att det behöver godkännas och användas av språkbrukarna. Eftersom resultatet visar att användningsfrekvensen ökat under de senare åren skulle det kunna tyda på att *svajpa* är godkänt av språkbrukarna. Placeringen i Språkrådets nyordslista styrker även detta då endast de nyord som används flitigt av språkbrukarna listas. En ökad frekvens bidrar i sin tur till att spridningen ökar genom att ordet når fler språkbrukare.

8.2 Typ av press

I det här avsnittet presenteras resultatet för vilken typ av press och webb *svajpa* förekommer i. Jag kommer även att titta på i vilka tidningar och webbsidor *svajpa* används som mest i. Tabell 1 visar tidningstyp samt antal träffar för dessa.

Tabell 1 – Resultat av antal träffar av *svajpa* i svensk tryckt press

Typ av tryckt press:	Antal förekomster:	Tre första träffarna för respektive presstyp:
Storstadspress	34	Svenska Dagbladet: 3 Kvällsposten: 3 Sydsvenskan: 3
Prioriterad landsortspress	48	Västerbottens-Kuriren: 3 Nordvästra Skånes Tidningar: 4 Katrineholms-Kuriren: 3
Fackpress	1	InternetWorld: 1
Tidskrifter	11	SOLO: 1 Språktidningen: 3
Totalt	307	

Tabell 1 visar typ av tryckt press i vänstra spalten. Mittenspalten visar *svajpas* totala antal förekomster i respektive typ av tryckt press. I högerspalten visas i vilka typer av press *svajpa* används som mest och antalet träffar sökningen gav för respektive tidning. Resultatet visar att *svajpa* är vanligast förekommande inom prioriterad landsortspress. *Svajpa* används i 48 tidningar och som mest i Nordvästra Skånes Tidningar, Västerbotten-Kuriren och Katrineholms-Kuriren. Jämför man med Storstadspress har de tre tidningarna fått ungefär lika många träffar som de ovan nämnda. En av storstadstidningarna som fått flest träffar är Svenska Dagbladet som är en av Sveriges största tidningar. Detta skulle kunna förklara varför *svajpa* fått en större spridning över landet. Däremot används ordet inte i så stor omfattning. *Svajpa* förekommer mer sällan i tidskrifter (11 träffar) och nästan inte alls i fackpress (1 träff).

8.3 Sektionsindelning

I det här avsnittet kommer jag redogöra för i vilka tidningssektioner *svajpa* används som mest frekvent. Med tidningssektioner menar jag dels de klassiska sektionerna som förekommer i tidningar, dels de sektioner som Mediarkivet delar in artiklarna i. Först presenteras en tabell för Mediarkivets klassificering och sedan en egen indelning av artiklarna från sektionerna.

Tabell 2 - Sektion i tidningen som *svajpa* förekommer i, svensk tryckt press, efter Mediarkivets klassificering

Sektion:	Antal förekomster:	Procentuell andel:
Allmän	101	73 %
Nyheter	22	16 %
Kultur	16	11 %
Sport	0	0 %
Ekonomi	0	0 %
Nöje	0	0 %

Tabell 2 är uppdelad efter sektionstyp, antal förekomster av *svajpa* i respektive sektion och antalet förekomster räknade i procentandelar. För att räkna ut procentandelarna

har jag delat antalet förekomster för respektive sektion med det totala antalet förekomster. Sökningen i Mediearkivet Retriever Research visar att *svajpa* förekommer inom tidningssektionerna allmän, nyheter och kultur. Av 139 artiklar används *svajpa* i 16 stycken från kultursektionen. Två utdrag från artiklarna listas nedan:

(11) Man kan också konstatera att svengelskan lever, som **svajpa** och vejpa, men de orden är ofta med i listan som verb, vi har i dag engelskan så naturligt i vårt medvetande att vi omedelbart kan hantera dessa orden i det svenska språksystemet (Dagens Nyheter 2015).

(12) När man möter en persons profilbild och presentation som man tilltalas av, kan man **svajpa** höger för att markera sitt intresse. Svajpar man vänster, markerar man sitt ointresse (Västerbottens-Kuriren, 2016).

I Exempel 11 skildras det svenska språket där *svajpa* nämns i förhållande till nyordslistan. I utdraget jämförs nyordet med verbet *vejpa* som också fanns med på listan 2015. Både *svajpa* och *vejpa* är engelska importord och det konstateras även att engelskan finns med naturligt i det svenska språket. Artikeln är publicerad i Dagens Nyheter och tillhör ett helt uppslag om 2015 års nyordslista. Faktum är att nyord och nyordslistan är mycket vanligt förekommande teman i artiklarna. Det skulle kunna tyda på att journalisterna känner till nyordslistan och är uppdaterade om nya ord i svenskan. Som Svanlund nämner kan ett ord spridas mycket effektivt när det blir känt för allt fler språkbrukare samt om man är överens om användningen av ordet (Svanlund, 2009:235). Eftersom så pass många artiklar innehåller samma stavningsform och liknande betydelse skulle detta kunna vara en av orsakerna till att *svajpa* fått en ökad spridning i tryckt press. Exempel 12 handlar istället om Tinder och om att *svajpa* bland dejtingappens profiler. Detta visar att användningen av *svajpa* i detta sammanhang fått en fortsatt ökad spridning.

Resultatet visar vidare att 16 % av artiklarna tillhör nyhetssektionen. Nedan exemplifieras detta med två utdrag från de 22 nyhetsartiklarna:

(13) 2022 kommer elvamånadersbebin som inte lyckades **svajpa** tv-skärmen ha hunnit fylla sju år, och ha börjat första klass med förskola och förskoleklass bakom sig (Svenska Dagbladet, 2016).

(14) **Svajpa**, klittra och transitflykting är några av de 40 nyord som listas av Språkrådet. Och om förra årets nyord var mest sprungna ur politiska sammanhang så är årets ordskörd en mer blandad kompott (Folkbladet, 2015).

Exempel 13 handlar om teknik och digitalisering, vilket *svajpa* kan ses som en följd av. *Svajpa* och andra ord på nyordslistan 2015, såsom *svischa*, har skapats utifrån digitala fenomen. Som Ola Karlsson, språkvårdare och nyhetsredaktör på Språkrådet nämner blir tekniska och digitala fenomen ofta verb som snabbt försvenskas (Aftonbladet.se). Som tidigare nämnts började vi under 1900-talet importera engelska ord som rör ny teknik. Genom nyordet *svajpa* fortsätter detta även i nutid.

Vidare visar Tabell 2 att *svajpa* inte förekommer alls i sektionerna sport, ekonomi eller nöje. Det går således att se att *svajpa* inte har spridit sig till dessa sektioner. Det kan delvis bero på att *svajpa* kanske inte är så pass relevant inom sektionerna. Kanske använder journalisterna hellre ett annat ord framför *svajpa*, som det äldre ordet *svepa*? Tabell 2 visar dock endast en indelning efter tidningssektioner. Därför kan *svajpa* fortfarande användas inom sport-, ekonomi- och nöjessammanhang, varför en ytterligare klassificering gjorts av artiklarna längre ner i detta avsnitt.

Utifrån resultatet kan det vidare konstateras att 101 av träffarna på *svajpa* inte tillhörde någon specifik sektion, varför dessa fick tillhöra den allmänna sektionen. Mediarkivet klassificerade dessa artiklar under sektionen *general* eller inte under någon specifik sektion alls. Däremot har jag gått in i samtliga artiklar för att säkerställa att de under *general/allmän* inte tillhörde någon av de andra tidningssektionerna. I flera fall har Mediarkivet inte märkt ut vissa artiklar som efter en granskning visade sig tillhöra exempelvis nyhetssektionen.

Eftersom så pass många artiklar tillhörde den allmänna sektionen gjorde jag ytterligare en klassificering av materialet för att studera närmre i vilka sammanhang *svajpa* används. Jag har därför analyserat korpusarna från sektionerna allmän, nyheter och kultur för att undersöka återkommande mönster och teman. Klassificeringen och tematiseringen gjordes av samtliga 139 tidningsartiklar. Resultatet redovisas i tabell 3.

Tabell 3 - Detaljerad klassificering av tidningsartiklar från sektionerna allmän, nyheter och kultur

Klassificering:	Antal förekomster:	Procentuell andel:
Språk	86	62 %
Teknik	21	15 %
Relation	32	23 %

Resultatet visar att användningen av *svajpa* inom den allmänna sektionen kan delas in i tre kategorier: Språk, teknik och relationer. Dessa visas i tabell 3 under klassificering. Tabell 3 är även uppdelad efter antal träffar av förekomsten av *svajpa* i respektive kategori och detta visas även i procent. De tidningsartiklar som blivit indelade i den allmänna sektionen var exempelvis artiklar från ledarspalter, relationsavsnitt, krönikor, reportage och insändare. Ett flertal tidningar har även valt att använda sig av samma artikel som oftast tillhört den allmänna sektionen. Dubbletterna har i sin tur lett till den höga andelen artiklar under kategorin.

89 av 139 artiklar i tryckt press kan klassificeras under språk. *Svajpa* används som mest i artiklar relaterade till språk och ofta där man förklarar ordets betydelse, skriver om nyordslistan eller presenterar nyordet. Nedan visas tre exempel från de 89 artiklar som delats in under kategorin:

(15) I takt med att lånorden strömmar in verkar det också bli fler som spontant hittar en svensk form. **Svajpa**, 'dra med finger på pekskärm', är vanligare än *svipea* (Språktidningen, 2016).

(16) **Svajpa**, klittra och transitflyktning är några av de 40 nyord som listas (Trelleborgs Allehanda, 2015).

(17) Andra nyord handlar om ny teknik. Har du sett en plattform på sistone? Då har du sett någonting utan tredimensionella effekter. Rattsurfat? Vet du inte om att det är olagligt? Dejtingappen Tinder slog igenom med besked 2015, så pass att "**svajpa**" är ett ord på listan, och vet du fortfarande inte vad *svischa* pengar så lär du nog bli varse under nästa år (Arbetarbladet, 2015).

I Exempel 13 redogörs för stavningsformer av låneord i svenskan och att *svajpa* är vanligare än exempelvis *svipea*. I Exempel 14 presenteras *svajpa* bland orden på

nyordslistan, medan Exempel 15 istället handlar om nyord i samband med nya tekniska fenomen. Däribland Tinders framgång under 2015 som resulterat i att *svajpa* fått en placering i nyordslistan.

14 % av tidningsartiklarna rör teknik och för att *svajpa* på en pekskärm. I följande två utdrag exemplifieras när *svajpa* används i tekniska sammanhang:

(18) När jag testade Volvos XC90 var det ofta jag ville byta bild, "**svajpa**" bildskärmen, men skärmen tolkade mitt finger som ett tryck (Kvällsposten, 2016).

(19) Om barnbarnet sitter med en smartphone känns det kanske inte så häftigt att sitta med en mobil med stora knappar. Den generation som är van att "**svajpa**", föra fingret över en pekskärm, kan också ha svårt att övergå till knappar, säger han (Sydöstran, 2013).

I Exempel 16 belyses bilteknik och att *svajpa* på en bildskärm. Exempel 17 handlar istället om att *svajpa* i en smartphone.

30 artiklar delades in under kategorin relation. Dessa handlade som vanligast om dejting, kärlek och om att *svajpa* i appen Tinder. Nedan ges tre exempel:

(20) Det finns stunder då jag, som många andra singlar, känner mig mer eller mindre desperat efter att hitta någon. När det känns som att jag är dömd till att *svajpa*, gå på dejting, inleda en fling som aldrig blir något mer och **svajpa** vidare i all oändlighet (Solo, 2016).

(21) Därefter börjar du "**svajpa**" (bläddra) bland de profiler som dyker upp i din närhet. Svajpar du höger på en profil är du intresserad, svajpar du vänster är du inte det. För att påbörja en chatt krävs en matchning. En sådan infaller om ni båda svajpat åt höger på varandras profiler (Hallands Nyheter, 2015).

(22) I dag är det dejtingappen Tinder som gäller. (Har jag hört. Jag är gift. Och för gammal. Förresten är internet en fluga.) Relationer är flyktiga. Civilståndet irrelevant. Man får förutsätta att den andre har flera på gång. **Svajpa** vänster. **Svajpa** höger (Svenska Dagbladet, 2016).

Exempel 18 kommer från tidningen Solos reportage ”30 lektioner i kärlek”. Reportaget handlar om jakten efter att hitta en partner och om att *svajpa* sig igenom dejtingappar. Även i Exempel 19 och 20 skildras bläddrandet bland profiler i dejtingappen Tinder. I Exempel 19 skrivs *svajpa* inom citationstecken och skribenten ger även en efterföljande förklaring till vad ordet kan tänkas betyda (bläddra). Texten är metamarkerad där ”svajpa” är av huvudtypen reservationer. Förekomster av reservationer kan ange att ordet exempelvis är vardagligt och främmande, eller att skribenten valt ordet i brist på något annat (Svanlund, 2009:52). Eftersom både metasignaler och en förklaring används i relation till *svajpa* skulle detta kunna tyda på att ordet är främmande. Faktum är att *svajpa* ofta används i samband med reservationer. Totalt 45 tidningsartiklar är metamarkerade där 44 av dessa innehåller reservationer. I samtliga 44 artiklar används *svajpa* med citationstecken och ibland även med en efterföljande förklaring som i Exempel 19. I en av tidningsartiklarna fanns även metautpekningar. Ett utdrag från artikeln redovisas nedan:

(23) Länge räckte det med att trycka och knappa på mobiltelefoner men nu i de smarta telefonernas tid trycker man inte utan svajpar, det vill säga men sveper med fingret över skärmen. **Verbet svajpa** har vi lånat från engelskans swipe (Mariefreds Tidning, 2016).

Metautpekningar är en typ av reservationer som ofta består av substantiv (t.ex. ordet, begreppet) och används för att peka ut ett annat ord. Metautpekningen som förekommer i Exempel 21 är ’verbet *svajpa*’ där substantivet *verbet* används för att peka ut nyordet *svajpa*. Den här typen av reservationer används exempelvis när skribenten vill säga något om det språkliga uttrycket. I exemplet betonar skribenten efter metautpekningen att *svajpa* härstammar från ett annat ord.

Metasignaler är av relevans att analysera i den här studien då skribenten inte förutsätter att ordet är etablerat och istället framhåller en förklaring om vad ordet betyder. Eftersom *svajpa* ofta används i samband med metasignaler skulle det kunna betyda att nyordet inte är riktigt etablerat än. Som Svanlund (2009) nämner är det däremot vanligt att nya ord metamarkeras. Det visar att ordet ännu inte är ett vedertaget uttryck och behöver beskrivas för läsaren. I likhet med Svanlunds (2009) resultat minskar generellt inte metamarkeringarna av *svajpa* under tidsperioden (Svanlund, 2009:240). Detta kan tyda på att etableringsstatusen ännu inte blivit tillräckligt hög hos *svajpa*. För att reservationerna av *svajpa* skulle avta över tid

kanske det krävs en betydligt högre frekvens eller längre etableringstid (Svanlund, 2009:207-208).

Eftersom *Svajpa* är vanligast förekommande i den allmänna sektionen kan det tyda på att ordet inte fått ett så stort genomslag inom ett visst ämnesområde än. Däremot är språkbrukarna överens om användningen av ordet, vilket skulle kunna förklara varför *svajpa* fått en ökad spridning. Enligt Språkrådets rekommendationer i nyordslistan kan *svajpa* användas för att dra med fingret över en mobiltelefon eller surfplatta eller i dejtingappen Tinder. I resultaten går det att se att *svajpa* används just för att dra med fingret i mobil eller surfplatta. Detta kan därför indikera att språkbrukarna kan ordets betydelse och hur det används, vilket i sin tur kan antyda att *svajpa* är semasiologiskt etablerat. Det vill säga att språkbrukarna är överens om användningen av *svajpa*.

8.4 Övergripande mönster och teman i Google

En sökning på *svajpa* gjordes på Google för att undersöka etableringen av nyordet på webben. Sökningen gjordes 2016-10-15 och gav cirka 5490 träffar. Av de 5490 träffarna undersöktes de 100 första närmare för att se i vilka sammanhang *svajpa* var vanligast förekommande. I likhet med Magnusson (2008) har jag gjort en klassificering där återkommande mönster och teman i användningen undersökts. Träffarna kunde delas in efter tre liknande klassificeringar som för svensk tryckt press i Tabell 3. Resultatet visas i Tabell 4.

Tabell 4 - Detaljerad klassificering av webbsidor från sökning i Google.se

Klassificering:	Antal förekomster:	Procentuell andel:
Språk	47	47 %
Teknik	29	29 %
Relation	24	24 %

Tabell 4 är uppdelad efter de vanligast förekommande sammanhangen, antal förekomster av *svajpa* i respektive kategori samt förekomsterna uträknade i procent.

Till skillnad från svensk tryckt press är ämnena mer jämnt fördelade i Tabell 4 i användningen av *svajpa* på Google. Även på webben används *svajpa* vanligtvis i relation till språk. De 47 artiklar som blev klassificerade under språk handlade som oftast om nyord eller nyordslistan där man exempelvis beskriver vad *svajpa* betyder och hur nyordet kan användas. I Exempel 7 diskuteras formen av ordet, där man anser att ordet *svajpa* är onödigt och borde skrivas i sin ursprungliga form *svepa*. Exempel:

(24) ”**Svajpa**”, förresten, måste väl ändå vara den onödiggaste internetrelaterade anglicismen på länge? Duger det inte med ”svepa”? (Sydsvenskan, 2015).

(25) **Svajpa**, svischa och klittra. Det är några av orden som tillkommit i vårt språk under 2015. Har du koll på deras betydelse? (Allas.se, 2015).

Exempel 24 innehåller flera intressanta aspekter som är av relevans att analysera för den här studien. Vi ser att skribenten först använder citering där *svajpa* metamarkeras. Som tidigare nämnts är detta en reservation och i det här fallet syns en efterföljande åsikt kring nyordet. Skribenten anser att ordet *svajpa* är onödigt och slår fast vid användningen av det äldre ordet *svepa*. Som Svenska Språknämnden (2014) skriver sticker nya ord ut i jämförelse med exempelvis nybildningar av ord som funnits sedan tidigare i svenskan. De inlånade orden kan avvika från svenska mönster gällande stavning och böjning, vilket kan ses i orden *casting*, *public service* och *indiepop* (svenska språknämnden, 2014:8). Skribentens attityder kring nyordet skulle kunna botten i detta, varför hen föredrar *svepa* framför *svajpa*.

Fortsättningsvis handlar även Exempel 25 om nya ord i svenskan där *svajpa* presenteras tillsammans med de andra nyorden *svischa* och *klittra*. Skribenten ställer slutligen en fråga till läsarna om de känner till nyordens betydelse. Man förutsätter på så vis inte att språkbrukarna känner till vad *svajpa* betyder, vilket kan indikera att ordet ännu inte är riktigt etablerat.

24 av webbtexterna rör dejting, kärlek och om att *svajpa* i Tinder. Dessa klassificerades därför under kategorin relation. Det är dock inte alltid lätt att urskilja ett tydligt mönster och tema bland träffarna på webben då Google visar ett större urval jämfört med korpusarna i Mediearkivet retriever Research. Exempelvis kunde det ibland tyckas vara självklart att en artikel skulle tillhöra kategorin teknik då nyordet förekom i samband med att *svajpa* på en smartphone. Efter ytterligare en granskning där jag läste hela texten visade det sig att själva artikeln handlade om jakten på

kärleken och att *svajpa* i dejtingappen Tinder. Detta visar att det varit av stor betydelse att undersöka det faktiska sammanhanget eftersom det förenklat klassificeringen av både webbtexter och tidningsartiklar. I Exempel 26-27 visas utdrag från två av webbtexterna som haft ett tydligt tema kring relationer.

(26) Dejtingappen Tinder fortsätter att sprida sig som en löpeld bland singlar världen över och "**svajpa** höger" har blivit ett begrepp som de flesta användare svänger sig med (Expressen, 2015).

(27) Respektera varje person du skriver med. Det är lätt att få en överklig känsla av att sitta och **svajpa** och chatta genom en telefon. Det finns faktiskt en människa med riktiga känslor, tankar och precis lika höga krav och förhoppningar som du har så var inte framfusig eller otrevlig, det ger dig ingenting! (Msn.se, 2016).

Exempel 26-27 skildrar gemensamt singellivet och dejting. Intressant i Exempel 26 är att skribenten framhäver "svajpa höger" som ett myntat begrepp i Tinder. Genom citeringen pekas ordet och själva begreppet ut för att sedan förklaras användas av de flesta. Exempel 27 handlar mer specifikt om fenomenet att kunna dejta från mobiltelefonen. I exemplen går det vidare att se att användningen av *svajpa* ofta rör mobilanvändning och i det här fallet dejtingappar. Som nämnts tidigare visar resultatet i Mediearkivet att *svajpa* användes för första gången i samband med Tinder under 2015. Tinder kan på så vis ha slagit igenom i Sverige under den tidsperioden. Det kan i sin tur ha lett till att nyordet spridit sig till att användas även inom andra dejtingsammanhang både i tryckt press och på webben.

På webben används *svajpa* oftare i samband med teknik i jämförelse med svensk tryckt press. 29 % av webbtexterna kunde klassificeras under kategorin. De flesta av träffarna handlade om att *svajpa* på mobil eller surfplatta och ofta i relation till aktuell teknik, såsom en ny app. Exempel:

(28) För en gosse född i den digitala världen är det självklart att kunna byta innehållet på alla skärmar genom att **svajpa** (kkuriren.se, 2016).

(29) PayEx Mobil – nu kan du **svajpa** en kaffe på Wayne's Coffee. På Wayne's Coffee kan man nu snabbt och säkert betala genom att svepa mobilen över betalterminalen (mynewsdesk.com, 2010).

Exempel 28-29 styrker det faktum att *svajpa* används där ett behov finns av ord för ny teknik. Som Jenny Magnusson (2011) nämner påverkas språket av trender och behov. Hon kommer i sin studie fram till att nya samhällsliga och kulturella behov medfört att *tjej* ökat i användning. I utdragen ovan används *svajpa* i samband med ny teknik och digitalisering.

Slutligen förekommer inte lika mycket metamarkeringar i webbtexterna jämfört med korpusarna i svensk tryckt press. Den lägre användningen av metamarkeringar kan antyda att *svajpa* är mer etablerat på webben samt i mer informella sammanhang. De metamarkeringar som förekommer är av typen reservationer där citationstecken används i samband med *svajpa*. Exempel:

(30) "**svajpa**"(=swipa) Svajpa är den dragliknande rörelse som görs med fingrarna på pekskärmen. Om man är romantiskt intresserad av någon man inte känner kan man välja att **svajpa** höger, det betyder att man " tycker om personen, och personen i fråga har **svajpat** höger tillbaka så blir det en match".

Svajpa skrivs direkt inom citationstecken. Eftersom skribenten även nämner en annan stavningsform (=swipa) kan detta tyda på att det inte är självklart vad ordet betyder eller att just det språkliga uttrycket ska användas (Svanlund, 2009:51-52).

Sökningen i Google.se visar ett bredare resultat med fler träffar i motsvarighet till korpusen från svensk webb i Mediarkivet Retriever Research. Dock sträcker sig inte de 100 träffarna i Google lika långt tillbaka i tiden som de i Mediarkivet eftersom det var de 100 första. En annan nackdel med Google är att träffarna inte är lika strukturerat uppdelade efter årtal som korpusarna i Mediarkivet. I Google är årtalen ofta blandade och trots att jag väljer de 100 första träffarna kunde en av dem vara från 2010. De flesta webbtexter var dock från 2015 och 2016. Den största fördelen med Google som sökmotor är att sökverktyget visar ett bredare spektrum i etableringen av *svajpa*. Användningen av Google som sökverktyg gav studien framförallt ett mer varierat analysmaterial eftersom det också visar etableringen av *svajpa* inom mer informella sammanhang. Dock är 5490 träffar inte särskilt mycket jämförelsevis med nyordet *hen* som har över 188 000 000 träffar på Google. Det återstår att se i framtiden hur etablerat *svajpa* kommer att bli på svenska webbsidor.

8.5 Analys av enkätstudie

I enlighet med Svanlund (2009) har jag kompletterat min studie med en enkätundersökning. Detta för att få ett bredare resultat kring etableringen av *svajpa* samt för att ta reda på vilka attityder som finns kring nyordet. Enkäten består av sju kryssfrågor som har skickats ut till 38 journalister från olika tidningar runtom i landet. Mejlet är detsamma till alla journalister. För att läsa mejlet, se bilaga 1.

För att undersöka journalisternas attityder kring *svajpa* har jag i likhet med analysmetoden för svensk tryckt press och webb studerat återkommande mönster och teman. De teman som varit mest förekommande i svaren valts ut som exempel och analyserats. Av 38 journalister svarade 26 personer vilket visar ett bortfall på 32%. 25 av 26 personer svarade på 6 av de totalt 7 frågorna och flera av svaren var något längre än de angivna svarsalternativen, vilket visar en hög svarsfrekvens. Följande avsnitt är uppdelat efter de frågor som ställdes i enkätundersökningen. Under 8.5.1 analyseras fråga 1 som handlar om huruvida journalisterna känner till ordet. 8.5.2 rör fråga 2-6 där användningen av *svajpa* analyseras. Till sist presenteras resultatet av den sista frågan som rör attityderna kring *svajpa*.

8.5.1 Hur välkänt är *svajpa*?

På den första frågan (Känns ordet *svajpa* bekant?) svarade 25 av 26 ja. Frågan valdes för att ta reda på hur etablerat *svajpa* är samt hur välkänt det är. Eftersom 25 personer är bekanta med ordet kan detta tyda på att *svajpa* är välkänt och etableringsgraden hög. Svaren jag fick från journalisterna var mycket korta då samtliga svarade ja eller nej på frågan.

8.5.2 Hur används *svajpa*?

På fråga 2 (Tror du att ni har använt er av ordet *svajpa* på er tidning?) svarade 16 journalister ja. Fyra journalister svarade även följande:

(31) Ja, en gång i samband med en artikel om årets nyord som publicerades i december 2015.

(32) Vet ej, men tror att någon kan ha gjort det.

(33) Vet ej.

(34) Det tror jag nog, men jag har kanske inte använt det.

Två journalister svarar att de inte vet om *svajpa* använts på deras tidning, medan en svarar att hen tror att de gjort det men att personen i fråga kanske inte gjort det. En annan journalist svarar att hens tidning använt sig av *svajpa* i samband med Språkrådets nyordslista 2015.

17 journalister svarar att de använder sig av ordet *svajpa*. Sju personer svarar att de inte använder sig av ordet och sex personer ger andra svar vilka visas nedan.

(35) Ja, men sällan.

(36) Nej, privat säger jag swipa. I tidningen skulle jag inte skriva det tror jag.

(37) Inte i skrift men i vardagligt prat.

(38) JA i tal, NEJ i text (har inte gjort det ännu).

(39) Inte när jag skriver men alla har väl sjungit sången...

(40) Nej, men skulle kunna göra.

Intressant här är att flera svarar att de endast använder sig av *svajpa* i tal, vardagligt prat samt sång. Det tyder på att *svajpa* inte endast spridit sig i skriftlig form utan även kan vara välkänt i vardagligt prat.

Fråga 4 handlar om i vilka sammanhang *svajpa* används. Svartalternativen var antingen i informella eller formella sammanhang. Här svarade 19 journalister att de använder sig av ordet informellt, fem personer svarade formellt och fyra svarade både informellt och formellt. Tanken bakom svartalternativen var att informellt skulle stå för ”privat” och att man inte använder sig av ordet i jobbrelaterade sammanhang, exempelvis i tidningsartiklar. Svartalternativet ”formellt” står för att man inte använder sig av *svajpa* privat utan på jobbet. Fem personer svarade blankt och det var

dessa som tidigare hade svarat att de inte använder sig av ordet. Två journalister svarade även andra sammanhang vilka presenteras i Exempel 41-42.

(41) Har använt mig av ordet i både reportage och i bloggtexter.

(42) När jag pratar.

Även här framkommer att *svajpa* används i prat. Och mer utvecklat att journalisten använder sig av *svajpa* i jobbsammanhang såsom i reportage och i bloggtexter. På mobil/läsplatta och i dejtingappen Tinder används *svajpa* av flest journalister. 19 personer svarade mobil/läsplatta, 16 dejtingappen och tre svarade övrigt. Eftersom 11 journalister svarade både på mobil/läsplatta och i dejtingappen Tinder samt att tre svarade alla tre svarsalternativen blev det så pass många svar på denna fråga. Personen som tidigare svarat att hen inte känner igen ordet svarade inte alls. Det framkom även andra svar vilka presenteras nedan.

(43) I dejtingappen Tinder och på mobil/läsplatta. Men säkert i andra appar också.

(44) På mobil/läsplatta, i dejtingappen Tinder och övrigt: ex mygg, mjöl på bakkbordet, golvet när man städar, nädå, men man kanske säger så om nåt år?

Exemplen ovan visar andra användningsområden för *svajpa*. Exempel 43 visar att *svajpa* används även i andra appar än dejtingappen Tinder. Den andra journalisten ser även att man i framtiden kanske kan *svajpa* på andra sätt än just på mobil/läsplatta och i dejtingappen Tinder.

Fråga 6 handlar om hur journalisterna helst stavar nyordet. Flest journalister svarade stavningsformen *svajpa* (18). Fyra personer svarade alternativet *swipea* och 3 *swajpa*. Vilket är intressant eftersom de då följer ordets stavning enligt Språkrådets nyordslista. Frågan fick även andra svar vilka var följande:

(45) Swipea eller swipa.

(46) Svajpa är det enda alternativet som överensstämmer med den etablerade formen för hur vi stavar försvenskade engelska ord (jämför mejl, skejta etc.).

(47) Swipa. Men helst skulle jag nog skriva ”bläddra”.

(48) Har aldrig skrivit ordet men jag skulle nog köra *svajpa*.

Exempel 45-48 visar andra stavningsformer där journalisterna föredrar *swipea* och *swipa*. I exempel 46 ger journalisten även svar på tidningens språkpolicy för hur de stavar försvenskade engelska ord och att *svajpa* enligt dem är den etablerade formen.

8.5.3 Vilka attityder kring nyordet finns bland svenska journalister?

Den sista frågan som ställdes i enkäten rör vilka attityder som finns kring *svajpa* bland journalisterna. I det här avsnittet kommer jag dels att redogöra för de attityder som framkommer ur enkätsvaren från fråga 7: Anser du att den stavningsformen som du använder är etablerad och accepterad att använda? Dels i enighet med Einarsson analysera attityderna utifrån komponenterna kognitiv, evaluativ och konativ.

Den konativa komponenten visar att man använder *svajpa*. Enligt enkätsvaren använder 17 av 26 journalister nyordet både i tal och skrift.

På fråga 7 svarade 15 journalister att de anser att den stavningsform som de använder är etablerad och accepterad att använda. 8 svarade att de inte anser att stavningsformen är etablerad och accepterad att använda. Troligtvis kan attityden bygga på den kognitiva, kunskapsinriktade komponenten. Det kan handla om journalisternas egna erfarenheter av *svajpa* eller om uttalanden om ordet från auktoriteter. En av dessa 8 hade dock sedan tidigare svarat att den inte kände igen ordet, vilket istället kan tyda på en okunskap. Andra svarade även följande:

(49) Ja, för rätt målgrupp.

(50) Nej, finns nog ingen etablerad stavning.

(51) Ingen uppfattning.

(52) Inte än, men skulle gissa att det är den vanligaste stavningen.

(53) Ingen åsikt. Ingen större sak detta tänker. Så mer ett ja än ett nej i så fall.

(54) Vill påpeka att jag anser att även om jag anser att *svajpa* funkar bra att använda i vissa sammanhang, så måste ju sammanhanget avgöra om alla väntas förstå ordet eller

inte. Och så tycker jag att svepa är minst lika bra, om inte bättre.

Även attityderna ovan hör till den kognitiva komponenten. Journalisterna svarar vad de tror sig veta om *svajpa* och deras kunskaper kring nyordet. Kunskaperna kan som ovan nämnt komma dels från egna erfarenheter, dels från huruvida auktoriteter uttalat sig om *svajpa*. Det rör sig därmed inte om några värderingar som är känslomässigt kopplade, vilket i så fall snarare hade hört till den evaluativa komponenten.

8.6 Sammanfattning

Undersökningens första fråga syftar till att ta reda på etableringen av *svajpa* i svensk tryckt press och webb. Undersökningen av förekomsten av *svajpa*, *svajpar*, *svajpat*, *svajpats*, *svajpade*, *svajpades* och *svajpas* visar att formerna *svajpa*, *svajpar*, *svajpat*, *svajpade* och *svajpas* används i svensk tryckt press. Enligt Mediearkivet Retriever Research förekommer inte *svajpats* och *svajpades* alls i tryckt press vilket visar att dessa former inte är etablerade. Utöver *svajpa* är formen *svajpar* vanligast i tidningsartiklar där stavningsformen fick totalt 63 träffar i tryckt press under 2009-2016.

Nyordet användes för första gången 2009 i tidningen Pir och har sedan dess ökat i frekvens. Idag förekommer nyordet i totalt 139 tidningsartiklar. Som Svanlund (2009) nämner måste ett ord på något sätt spridas för att bli etablerat och konventionellt efter introduktionen. Den stora spridningen av *svajpa* skedde under 2015 då nyordet ökade i användningsfrekvens till att förekomma i totalt 57 artiklar. Genom spridning kommer ofta en ökad användningsfrekvens, vilket kan förklara varför användningen av *svajpa* ökat så pass mycket under 2015. Ett ord vi möter ofta befästs mer i minnet vilket kan leda till att det blir mer etablerat (Svanlund, 2009:238). Magnusson (2008) menar att det handlar om vana. När språkbrukare använder sig av ett uttryck vid upprepade tillfällen, i ett visst sammanhang och på ett visst sätt så bildas det en vana som får andra att uppfatta det språkliga uttrycket på det sättet (Magnusson, 2011:38). Ökningen skulle delvis kunna bero på förekomsten av *svajpa* i Språkrådets nyordslista i december 2015. *Svajpa* användes då i 19 av 57 artiklar kopplade till nyordslistan i svensk tryckt press.

Från 2015 till 2016 fortsatte ökningen till 68 artiklar, vilket visar att användningen av *svajpa* i svensk tryckt press vuxit under de senaste åren. För att ett nyord ska bli etablerat handlar det om att det behöver godkännas och användas av språkbrukarna. Eftersom resultatet visar en ökad användningsfrekvens samt spridning under de senare

åren skulle det kunna indikera att *svajpa* är godkänt av språkbrukarna. Placeringen i Språkrådets nyordslista styrker även detta då endast de nyord som används flitigt av språkbrukarna listas. En ökad frekvens bidrar i sin tur till att spridningen ökar genom att ordet når fler språkbrukare.

Undersökningens andra fråga handlar om i vilka sammanhang *svajpa* används på webben och i tryckt press. Resultatet visar att nyordet används som mest i prioriterad landsortspress och inom den allmänna sektionen. *Svajpa* används även i kultur- och nyhetssektionerna, dock i mycket liten omfattning. Detta skulle delvis kunna tolkas som att ordet ännu inte fått ett så stort genomslag inom ett visst ämnesområde. Eftersom så pass många artiklar kunde delas in i den allmänna sektionen gjorde jag ytterligare en klassificering av materialet för att studera närmare i vilka sammanhang *svajpa* används. Jag har därför analyserat korpusarna från sektionerna allmän, nyheter och kultur för att undersöka återkommande mönster och teman. En liknande klassificering gjordes av de 100 första träffarna i Google. Genom klassificeringen kunde jag se att *svajpa* används som mest i artiklar relaterade till språk rörande exempelvis nyordets betydelse, nyordslistan eller nya ord i svenska språket. *Svajpa* används även i artiklar som handlar om att *svajpa* på mobil och surfplattor, aktuell teknik samt nya appar, varför dessa delades in under teknik. Tinder, dejting och kärlek är även återkommande teman där *svajpa* används i samband med att exempelvis bläddra bland dejtingappars profiler.

Svanlund (2009) nämner att det är vanligt att nya ord metamarkeras. Det visar att ordet ännu inte är ett vedertaget uttryck och behöver beskrivas för läsaren. Metasignaler är av relevans att analysera i den här studien då skribenten inte förutsätter att ordet är etablerat och istället framhåller en förklaring om vad ordet betyder. Eftersom *svajpa* ofta används i samband med metasignaler både i tryckt press och på webben skulle det kunna betyda att nyordet inte är riktigt etablerat än. I synnerhet i svensk tryckt press då *svajpa* metamarkeras i något mindre omfattning på webben. I likhet med Svanlunds (2009) resultat minskar generellt inte metamarkeringarna av *svajpa* under tidsperioden (Svanlund, 2009:240). Detta kan tyda på att etableringsstatusen ännu inte blivit tillräckligt hög hos *svajpa*. För att reservationerna av *svajpa* skulle avta över tid kanske det krävs en betydligt högre frekvens eller längre etableringstid (Svanlund, 2009:207-208).

Studiens tredje och sista frågeställning rör vilka attityder som finns till *svajpa* bland svenska journalister. Enkätundersökningen visade att de flesta av journalisterna känner till och använder sig av *svajpa*. Överlägset flest personer använder sig av ordet i

informella sammanhang utanför jobbet och då i relation till dejtingappen Tinder samt på mobil- eller surfplatta. Resultatet kan jämföras med Magnussons studie (2008) där de tre undersökta orden även förekom inom informella sammanhang snarare än formella. I likhet med Magnussons slutsatser kan resultatet av enkätundersökningen tyda på att *svajpa* kanske ännu inte etablerat sig i formella sammanhang (Magnusson, 2008:308). Ett flertal journalister svarar även att de helst använder sig av *svajpa* i skrift och talspråk.

Svajpa är den stavningsform som används mest. Stavningsformerna *swipea*, *swipa* och *swajpa* förekom också bland svaren. På enkätens sista frågade svarade 15 journalister att de anser att den stavningsform som de använder är etablerad och accepterad att använda. 8 personer svarade att de inte anser att stavningsformen är etablerad och accepterad att använda. Troligtvis kan attityden bygga på den kognitiva, kunskapsinriktade komponenten. Det kan handla om journalisternas egna erfarenheter av *svajpa* eller om uttalanden om ordet från auktoriteter. En av dessa 8 hade dock sedan tidigare svarat att den inte kände igen ordet, vilket istället kan bero på okunskap.

9. Diskussion

Likt nya fenomen tillkommer i samhället föds även behovet av nya ord. Vad gör vi egentligen när vi använder våra pekskärmstelefoner? Trycker vi? Duttar eller drar vi med fingret över skärmen? En vanlig orsak till att ett nytt ord introduceras är att det saknas ett ord för det som sändaren vill uttrycka. Det kan även saknas beteckningar eller att språkbrukaren anser att redan existerande ord inte har tillräckligt betydelseomfång eller betydelsedjup (Edlund & Hene, 1992:71). Inlånade ord från engelskan kan fylla ett tomrum där behovet finns av ett nytt ord för en ny företeelse. Enligt Svenska Språknämnden är de engelska låneorden i huvudsak en vinst för svenskan då vi får ytterligare en uttrycksmöjlighet. Även Harriet Sharp belyser engelskans import som en tillgång för svenska språkbrukare (Sharp, 2001:199).

Sedan 1900-talet syns importord av engelskt ursprung i framför allt ord som rör nya tekniska fenomen och dessa får oftast engelska benämningar (Birch-Jensen, 2007:156). Det här framkommer i resultaten av min studie som visar att *svajpa* ofta används i tekniska sammanhang för att *svajpa* på mobil eller surfplatta.

Nyordet kan på så vis fylla behovet av ett ord som rör användningen av pekskärmen på vår tids tekniska fenomen såsom smartphones, datorer och surfplattor. En annan slutsats som kan dras av studien är därigenom att nyord kan uppkomma och spridas från tekniska fenomen.

En viktig uppgift för svenska språkvårdare är att upplysa om nya ord i vårt samhälle, vilket kan ses genom nyordslistan 2015 där *svajpa* listades. Sedan placeringen i nyordslistan har *svajpa* ökat markant i användningsfrekvens och spridning och detta indikerar att nyordslistan är av stor betydelse för spridningen av nya ord i det svenska språket. Utifrån den ökade användningsfrekvensen tolkar jag att *svajpa* kommit att bli allt mer etablerat i svensk tryckt press och på webben under de senaste åren. I likhet med Svanlunds (2009) redogörelser för nyords spridning och etablering går det att se att spridningen av *svajpa* följer två faktorer. *Svajpa* har succesivt blivit allt mer känt hos språkbrukare genom den ökande användningsfrekvensen och börjat dyka upp i fler kommunikativa sammanhang (Svanlund, 2009:235). Idag förekommer *svajpa* inom flera olika tidningssektioner och används i tidningar runtom i landet. Däremot återstår det att se i framtiden om metamarkeringarna minskat. Som Svanlund understryker skulle det möjligtvis krävas en betydligt högre frekvens eller längre etableringstid för att reservationerna av *svajpa* skulle avta över tid (Svanlund, 2009:207-208). Eftersom nyordet ännu inte finns med i Svenska Akademiens Ordlista får framtiden även utvisa om *svajpa* kommer att bli accepterat och godkänt av Svenska Akademien.

För vidare forskning skulle det framförallt vara intressant att undersöka om det skett en språklig förändring genom användningen av *svajpa*. Kanske har det äldre ordet *svepa* bytts ut helt mot *svajpa* om några årtionden?

Litteratur- och källförteckning

Elektroniska källor

<http://spraktidningen.se/blogg/veckans-nyord-svajpa> (Senast besökt 2016-12-01)

<http://spraktidningen.se/artiklar/2015/09/svajpa> (Senast besökt 2016-12-04)

<http://www.sprakochfolkminnen.se/download/18.3ba9edd1515c7b7a4f5278/1451282128728/Nyordslista+2015+med+logga+NY.pdf> (Senast besökt 2016-12-04)

<http://www.sprakochfolkminnen.se/nyord> (Senast besökt 2016-11-17)

<http://www.dn.se/sthlm/tinders-tio-budord/> (Senast besökt 2016-11-17)

<https://blogg.telia.se/smartarevardag/2011/09/28/vad-ar-en-smartphone-egentligen/> (Senast besökt 2016-11-08)

<http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/dialekter/fragor-och-svar-om-dialekter/faq/2013-10-21-hur-snabbt---eller-langsamt---gar-sprakforandringar.html> (Senast besökt 2016-12-25)

<http://spraktidningen.se/artiklar/2010/12/coola-ner-engelska-ar-okej> (Senast besökt 2016-12-29)

<http://www.st.nu/allmant/medelpad/haffa-klittra-och-svajpa-har-ar-arets-nya-ord-vet-du-vad-de-betyder-1> (Senast besökt 2016-12-29)

<http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/sprakradgivning/fragor-och-svar-om-sprak.html#hurserframtidens> (Senast besökt 2016-12-30)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article22005803.ab> (Senast besökt 2016-12-07)

<http://www.svenskaakademien.se/svenska-akademien> (Senast besökt 2016-12-07)

<http://www.sydsvenskan.se/2015-09-04/tinder-den-popularaste-dejtappen> (Senast besökt 2016-12-23)

Korpusdatabaser

Mediearkivet Retriever Research (Senast besökt 2016-10-05)

Litteratur

- Agazzi, Birgitta (2015) *Nyord i svenskan: Blogg, fulbryt, pudla, rondellhund och andra nytillskott*. Stockholm: Morfem.
- Birch-Jensen, Jörgen (2007) *Från rista till chatta*. Stockholm: Bonnier.
- Edlund, Lars-Erik & Hene, Birgitta (1992) *Lånord i svenskan*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Einarsson, Jan (2009) *Språksociologi*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (2010) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Holme, Idar Magne & Krohn Solvang, Berndt (1997) *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Magnusson, Jenny (2013) *Flicka och tjej - Språk och samhälle i förändring?*
I: Tidskrift för genusvetenskap. 2-3. S. 23-44.
- Magnusson, Jenny (2008) *Fokus ålder: betydelsereationer och betydelseförändring*.
Institutionen för kultur och kommunikation. Linköpings universitet.
- Sharp, Harriet (2001) *English in Spoken Swedish - A Corpus Study of Two Discourse Domains*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Språkriktighetsboken* (2005). Skrifter utgivna av Svenska språknämnden. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Stubbs, Michael (2001) *Words and phrases – Corpus Studies of Lexical Semantics*.
Blackwell Publishers, Oxford, Malden, MA.
- Sundgren, Eva (2007) *Sociolingvistik*. Stockholm: Liber.

Svanlund, Jan (2009) *Lexikal etablering: En korpusundersökning av hur nya sammansättningar konventionaliseras och får sin betydelse*. Institutionen för nordiska språk. Stockholms universitet.

Svenska språknämnden (2004) *Engelskan i Sverige: Språkval i utbildning, arbete och kulturliv*. Svenska språknämnden.

Trost, Jan & Hultåker, Oscar (2016) *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur AB.

3. Använder du dig av ordet *svajpa*?

a.) JA

b.) NEJ

4. Om ja, i vilka sammanhang använder du dig av ordet *svajpa*?

a.) Informellt

b.) Formellt

5. Var kan man *svajpa*?

a.) På mobiltelefon/läsplatta

b.) I dejtingappen Tinder

c.) Övrigt

6. Hur stavar du helst ordet?

a.) Swipea

b.) Swajpa

c.) Svajpa

7. Anser du att den stavningsformen som du använder är etablerad och accepterad att använda?

a.) JA

b.) NEJ